

Főoldal>Jogi lépések indítása>Költségmentesség

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [cs](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Swipe to change

cseh

Költségmentesség

Csehország

1 Milyen költségekkel járnak a bírósági eljárások, és általában ki viseli őket?

Általánosságban a költségeket az állam, a felek az eljárásban és az eljárásban részt vevő személyek viselik (ezek főként a bizonyítás költségei). A költségeknek két funkciójuk van: a megelőzés és a büntetés.

A polgári perrendtartás egy példálódzó jellegű listát tartalmaz azon költségekről, amelyek a bírósági eljárás során felmerülhetnek. Ezek a felek és képviselők részéről felmerült készpénz jellegű költségek (például viteldíj, étkezési és szállásköltségek); a bírósági eljárási illeték; a felek és jogi képviselők kiesett jövedelme; bizonyítási költségek (például tanú és szakértői költségek); a bírósági biztostként eljáró közjegyző díjazása és készpénz jellegű költségei; a hagyatéki gondnok díjazása és készpénz jellegű költségei; tolmácsolási költségek; a képviselő díj, ha a képviselő ügyvéd, közjegyző vagy szabadalmi ügyvivő. E költségek szintén magukban foglalhatják a hozzáadottérték-adó megtérítését vagy a közvetítő díját. Ez a felsorolás azonban nem kimerítő jellegű. Ezért a fél által fizetett, a bírósági eljárással közvetlenül összefüggő egyéb költségek is eljárási költségnek minősülhetnek.

Fő szabály szerint a felek viselik a részükről és a képviselők részéről felmerült költségeket. Ha a fél képviselőjének vagy gondnokául ügyvédet rendeltek ki, az állam fizeti az ügyvéd készpénz jellegű költségeit, valamint a képviselői díjat, és adott esetben megtéríti a hozzáadottérték-adót.

A bírósági eljárási illeték megfizetését a bírósági eljárási illetékekről szóló törvény részletesen szabályozza. A rendes kontradiktórius eljárásban az eljárási illetéket általában a felperes fizeti. A jogszabályok azt is meghatározzák, hogy mely bírósági eljárásokban nem kell eljárási illetéket fizetni (például a felügyeleti joggal kapcsolatos eljárás, a kiskorú gyermek gondozásba vételével kapcsolatos eljárás, az örökbefogadási eljárás, a szülők és gyermekek kölcsönös tartási kötelezettségével kapcsolatos eljárás, az elsőfokú hagyatéki eljárás, a cselekvőképességgel kapcsolatos eljárás).

Fontos megkülönböztetni egymástól az eljárási költségek viselésére és az ezen költségek megtérítésére vonatkozó kötelezettséget. A fél az eljárásban viseli az eljárási költségeket, különösen azokat, amelyek az eljárás során felmerülnek; e tekintetben az érdek elve érvényesül (a költségeket az a személy viseli, aki az eljárási cselekményt elvégezte vagy akinek az érdekében azt elvégezték). Az eljárási költségek megtérítése csak azt követően kezdődik, hogy a költségeket már megfizették. A költségek megtérítését bírósági határozat rendeli el a pernyertesség elve vagy a vétkesség elve alapján.

Ha különös méltánylást érdemlő körülmények merülnek fel, a bíróság mérlegelési jogkörében eljárva dönthet a költségek viseléséről, és tartózkodhat attól, hogy a költségek megtérítésére valamelyik felet részben vagy egészben kötelezze. Ez biztosítékul szolgál a pernyertesség elvének vagy a vétkesség elvének alkalmazásából esetlegesen fakadó aránytalanul súlyos következményekkel szemben.

2 Mit jelent pontosan a költségmentesség?

A polgári eljárásokban az egyik alapelv az egyenlőség elve, melynek garanciális szabályai közé tartozik a költségmentességhez való jog. A költségmentességhez való jogot valamennyi eljárásban annak kezdetétől biztosítják.

A polgári perrendtartás rendelkezései szerint az alábbiak tartozhatnak a költségmentesség körébe a polgári eljárásokban:

képviselő kirendelése a fél kérésére (a polgári perrendtartás 30. szakaszának (1) bekezdése),

ügyvéd kirendelése, ha ez a fél érdekeinek védelmében szükséges, vagy ha kötelező az ügyvédi képviselet az adott típusú eljárásban (a polgári perrendtartás 30. szakaszának (2) bekezdése),

a fél részleges vagy teljes körű mentessége az eljárási illetékek alól (a polgári perrendtartás 138. szakasza).

Bizonyos értelemben a bíróság tájékoztatási kötelezettsége szintén az eljárásban részt vevő felek részére nyújtott költségmentességnek tekinthető.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség külön kategóriába tartozik. Ezt a költségmentességet az ügyvédi hivatásról szóló törvény szabályozza, amely minden olyan személynek, aki nem teljesíti az ahhoz szükséges feltételeket, hogy a bíróság ügyvédet rendeljen ki számára és aki más módon nem tud hozzájutni jogi tanácsadáshoz és képviselethez, biztosítja a jogot ahhoz, hogy a Cseh Ügyvédi Kamara ügyvédet rendeljen ki számára jogi tanácsadás vagy jogi szolgáltatások nyújtása céljából.

A kérelmező ezen az úton akkor jogosult ingyenes jogi tanácsadásra, ha az átlagos havi jövedelme a kérelmet megelőző hat naptári hónapban nem haladta meg a létminimumot és a minimálbért szabályozó törvény szerinti, az adott személyre egyénileg vagy több személyre együttesen számított létminimum háromszorosát, és az ügyben, amellyel kapcsolatban költségmentességet kérelmez, más ügyvéd vagy jogi szolgáltatásnyújtásra felhatalmazott személy még nem látja el a jogi képviseletét (az ügyvédi hivatásról szóló törvény 2. szakasza (2) bekezdésének a) pontja szerint).

A kérelmező, amennyiben megfelel a fenti feltételeknek, minden egyes naptári évben legalább 30 percnyi és legfeljebb 120 percnyi ingyenes jogi tanácsadásban részesül.

Emellett az ügyvédi hivatásról szóló törvény lehetővé teszi a külföldiek Csehországban való tartózkodásáról szóló törvényben foglaltak szerint harmadik országok állampolgárainak létrehozott idegenrendészeti fogdában elhelyezett vagy a menedékgjogról szóló törvény szerint befogadó állomáson elhelyezett határozatlan számú személynek nyújtott egyszeri jogi tanácsadást, az üzemeltető kezdeményezésére.

Az ügyvédi hivatásról szóló törvény alapján jogi tanácsadás és képviselet abban az esetben is kérhető, ha azt a kérelmező jövedelmi és vagyoni viszonyai indokolják.

3 Jogosult vagyok-e költségmentességre?

A bíróság kérelemre mentesítheti az eljárásban részt vevő felet (vagy a csatlakozó felet) az eljárási illeték megfizetése alól, ha azt a fél körülményei indokolják, és az eljárás megindítása iránti kérelem nem önkényes, nincs nyilvánvalóan kudarcra ítélve, illetve nem akadályozza az igazságszolgáltatást.

A természetes és a jogi személyek egyaránt élvezhetnek illetékmentességet.

Az eljárásban részt vevő fél nem eshet el a jogai bíróság előtti gyakorlásától vagy védelmétől pusztán a kedvezőtlen anyagi helyzete miatt. A bíróság figyelemmel van különösen a kérelmező általános anyagi helyzetére, az eljárási illeték összegére, a bizonyítással összefüggésben várhatóan felmerülő

költségekre, valamint a kereset jellegére. Természetes személy esetén a bíróság figyelembe veszi a személy szociális helyzetét, egészségi állapotát stb. Jogi személy vagy olyan természetes személy esetén, aki vállalkozóként tevékenykedik, a bíróság szintén figyelemmel van az üzleti vagy egyéb tevékenysége jellegére, a vagyona állapotára és szerkezetére, valamint a fizetési képességére. A nyilvánvalóan kudarcra ítélt kérelem vagy az igazságszolgáltatás akadályozása olyan helyzetet jelent különösen, amelynek esetében már a kérelmező ténybeli előadásából egyértelműen látható, hogy a kereset nem teljesíthető. Az önkényes joggyakorlás vagy az igazságszolgáltatás akadályozása különösen valamely jog rosszhiszemű gyakorlását vagy valamely egyértelműen kötelező erejű kötelezettség teljesítésének elhalasztására irányuló nyilvánvaló kísérletet jelenti.

Ha a fél teljesíti az eljárási illeték alóli mentesség feltételeit és az az érdekei védelmében szükséges, a bíróság a fél kérelmére képviselőt rendel ki. A kirendelt védőhöz való jog azonban nem következik automatikusan abból, hogy az eljárás a törvény erejénél fogva illetékmentes vagy a fél a törvény erejénél fogva mentesül az eljárási illeték alól (a bírósági eljárási illetékekről szóló törvény szerint). A polgári perrendtartásban szabályozott, az eljárási illeték alóli mentesség fenti feltételeinek ezekben az esetekben is teljesülniük kell. Amennyiben az a fél érdekeinek védelmében szükséges, vagy a kérdéses eljárásban az ügyvédi (vagy közjegyző általi) képviselet kötelező, a képviselet ellátására ügyvédet rendelnek ki.

Az ilyen fél nem kötelezhető arra, hogy megelőlegezze az általa előterjesztett vagy a bíróság által a fél által előadott tényállással kapcsolatban (vagy az ő érdekében) elrendelt bizonyítás költségeit (a polgári perrendtartás 141. szakaszának (1) bekezdése), sem pedig az állam részéről felmerült költségek viselésére (a polgári perrendtartás 148. szakaszának (1) bekezdése). A készpénz jellegű költségeket és a képviseleti díjat az állam fizeti ki a kirendelt ügyvédnek.

A fél az illetékmentesség iránti kérelmét benyújthatja a keresettel (az eljárás megindítása iránti kérelemmel) egyidejűleg, vagy bármikor az eljárás során a bíróság jogerős határozatáig. A bíróság az eljárást megelőzően is kirendelhet képviselőt, ha a leendő fél képviselő segítségével kíván keresetet előterjeszteni.

A bíróság az illetékmentesség iránti kérelemről végzésben határoz, amely ellen fellebbezésnek van helye.

Amennyiben a bíróság elutasítja a képviselő kirendelése iránti kérelmet, a kérelmező kérheti, hogy a Cseh Ügyvédi Kamara rendeljen ki számára ügyvédet. Ilyenkor a kérelmező akkor jogosult ingyenes jogi tanácsadásra, ha az átlagos havi jövedelme a kérelmet megelőző hat naptári hónapban nem haladta meg a létminimumot és a minimálbért szabályozó törvény szerinti, az adott személyre egyénileg vagy több személyre együttesen számított létminimum háromszorosát, és az ügyben, amellyel kapcsolatban költségmentességet kérelmez, más ügyvéd vagy jogi szolgáltatásnyújtásra felhatalmazott személy még nem látja el a jogi képviseletét (az ügyvédi hivatásról szóló törvény 2. szakasza (2) bekezdésének a) pontja szerint).

Egy másik lehetőség szerint a kérelmező jogi tanácsadásra és képviseletre jogosult, ha a jövedelmi és vagyoni viszonyai azt indokolják. A kérelmező ebben az esetben is a Cseh Ügyvédi Kamarához fordul.

4 Minden típusú eljárásra vonatkozik a költségmentesség?

A polgári perrendtartás által biztosított költségmentesség a polgári perrendtartás által szabályozott valamennyi eljárásra vonatkozik.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség a hatóságok előtt folyó eljárásokon felül egyéb helyzetekben, azaz jogi és közigazgatási eljárásokban, valamint az alkotmánybíróság előtt folyó eljárásokban is érvényesül.

5 Szükség esetén igénybe vehető különleges eljárás?

Az ilyen helyzetekre nem vonatkoznak különös eljárások.

6 Hol szerezhetem be a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványát?

A formanyomtatványokat az Igazságügyi Minisztérium 2017. október 23-i 4/2017. sz. utasítása szabályozza (referenciaszám: 12/2017-OJD-ORG/36). A természetes és jogi személyekre irányadó formanyomtatványok (Nyilatkozat a személyes, vagyoni és jövedelmi körülményekről az eljárási illeték alóli mentesség és képviselő kirendelése iránt, valamint A jogi személy nyilatkozata a vagyoni körülményekről és egyéb meghatározó tényezőkről az eljárási illeték alóli mentesség és képviselő kirendelése iránt) elérhetők a Cseh Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának honlapján.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség iránti kérelem benyújtásával kapcsolatos formanyomtatványok a Cseh Köztársaság Igazságügyi Minisztériuma 120/2018. sz., az ügyvéd kirendelése iránti kérelem formanyomtatványa és az egyszeri jogi tanácsadás iránti formanyomtatvány létrehozásáról szóló rendeletének mellékletét képezik. E formanyomtatványok elérhetők a Cseh Ügyvédi Kamara honlapján.

7 Mely dokumentumokat kell benyújtani a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványával együtt?

A csatolandó dokumentumokat maga a kérdéses formanyomtatvány felsorolja. E dokumentumok többek között az alábbiak lehetnek: munkáltatói igazolás a munkaviszonyból származó jövedelemlről vagy a munkaviszonyon kívül eső munkamegállapodásból származó jövedelemlről, az adóhatóság végleges és bizonyító erejű fizetési megállapítása (az üzleti és egyéb önálló vállalkozói tevékenységből származó jövedelem); végleges és bizonyító erejű határozat valamely ellátás megítéléséről vagy igazolás az ellátás folyósítójától (kifizetés az anyagi és szociális biztonsági rendszerből); vagy egyéb végleges és bizonyító erejű adóhatósági fizetési megállapítás (egyéb jövedelem).

8 Hová kell benyújtanom a költségmentesség iránti kérelmemet?

Az eljárási illeték alóli mentesség iránti kérelem a mentességi kérelemmel érintett eljárást lefolytató bíróságnál nyújtható be. A kérelem felől az elsőfokú bíróság határoz, még akkor is, ha az eljárás tekintetében a mentességet fellebbezés benyújtását követően kérelmezik.

A Cseh Ügyvédi Kamara részéről történő ügyvédi kirendelés iránti kérelem a következőképpen terjeszthető elő:

írásban a Cseh Ügyvédi Kamara címére, brnói tagozat, nám. Svobody (Svobody tér) 84/15, 602 00 Brno; vagy elektronikus úton minősített elektronikus aláírással ellátva a következő címre: epodatelna@cak.cz; vagy

a Cseh Ügyvédi Kamara data box szolgáltatásán keresztül – data box azonosító: n69admd.

9 Hogyan tudhatom meg, hogy jogosult vagyok-e költségmentességre?

A jogszabályok (a polgári perrendtartás 5. szakasza) alapján a bíróságokra általános tájékoztatási kötelezettség vonatkozik, így kötelesek kiiktatni a feleket az eljárási jogairól és kötelezettségeikről. A bíróság köteles tájékoztatni a felet az ahhoz való jogáról, hogy az eljárási illeték alóli mentesség vagy képviselő kirendelése iránt kérelmet terjesszen elő.

10 Mit kell tennem, ha jogosult vagyok költségmentességre?

Lásd a választ az alábbi kérdésre: Ki kaphat költségmentességet?

11 Ki választja meg az ügyvédemet, ha jogosult vagyok költségmentességre?

A bíróság a képviselő kirendeléséről a fél kérelme alapján határoz. Amennyiben az a fél érdekeinek védelmében szükséges, vagy az érintett eljárásban az ügyvédi vagy közjegyzői képviselet kötelező, a bíróság képviselőnek kirendel egy ügyvédet. A bíróság konkrét ügyvédet rendel ki, aki köteles jogi szolgáltatást nyújtani, kivéve, ha az ügyvéd azt megfelelő jogi indokkal visszautasítja (például érdekellentét esetén).

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség iránti kérelmek tárgyában a kamara elnöke határoz. A Cseh Ügyvédi Kamara elnöke a Cseh Ügyvédi Kamara brnói tagozatának elnökét hatalmazta fel arra, hogy e jogkört a nevében gyakorolja.

A Cseh Ügyvédi Kamara az ügyvédi kirendelések céljából listát vezet azon ügyvédekről, akik hozzájárultak a fent körülírt jogi szolgáltatások nyújtásához. A Cseh Ügyvédi Kamara köteles gondoskodni arról, hogy amikor az e jogi szolgáltatások nyújtása érdekében kirendel egy ügyvédet, a kirendelés tisztességesen és az ügy jellegére és összetettségére figyelemmel történjen.

12 Az eljárás minden költségére kiterjed a költségmentesség?

Lásd a választ az alábbi kérdésre: Melyek egy bírósági eljárás költségei és általában ki fizeti meg ezeket?

A kérelmezőnek 100 cseh korona összegű illetéket kell fizetnie a Cseh Ügyvédi Kamara részére a Kamara által nyújtott költségmentesség iránt benyújtott kérelem feldolgozása után. A közgyógyigazolvánnyal rendelkező személyek (ZTP igazolvány a súlyosan rokkant személyek esetében és ZTP/P igazolvány az olyan súlyosan rokkant személyek esetében, akik speciális ellátásra szorulnak), illetve a szükséghelyzetben ellátásban részesülő személyek mentesülnek ennek az illetéknek a megfizetése alól.

13 Ki viseli az egyéb költségeket, ha csak korlátozott mértékű költségmentességre vagyok jogosult?

A bíróság dönthet úgy is, hogy az eljárási illetékek alól csak részben vagy csak az eljárás egy része tekintetében (például kizárólag az elsőfokú eljárásban), vagy csak bizonyos eljárási illetékek alól mentesít. A fél az eljárási költségek fennmaradó részét viselni köteles.

Ha a fél képviselőjének vagy gondnokának ügyvédet rendeltek ki, az állam fizeti az ügyvéd készpénz jellegű költségeit, valamint a képviseleti díjat, és adott esetben megtéríti a hozzáadottérték-adót.

14 A fellebbezésekre is kiterjed a költségmentesség?

Hacsak a bíróság másként nem határoz, az eljárási költségek alóli mentesség az egész eljárásra érvényes, azaz a végleges és jogerős határozat meghozataláig. Az eljárási költség alóli mentesség az elsőfokú eljárásra és a fellebbezési eljárásra (rendes jogorvoslati intézkedésre) egyaránt vonatkozik. A rendkívüli jogorvoslati intézkedésekkel kapcsolatos eljárások (felülvizsgálat, perújrafelvételi kérelem, megsemmisítés iránti kereset) azonban nem mentesek automatikusan az illeték alól, és a félnek az eljárási költség alóli mentesség iránti új kérelmet kell előterjesztenie.

15 Megvonható-e a költségmentesség az eljárás befejezése előtt (vagy visszavonható-e akár az eljárás lezárása után)?

Ha a fél helyzete oly módon változik, hogy az eljárási költségek alóli mentessége többé nem indokolt, vagy a bíróság később úgy találja, hogy a fél tényleges helyzete már a mentesség megállapításakor sem indokolta annak megítélését, a bíróság visszavonja a mentességet. Az ilyen intézkedésnek csak abban az esetben van visszamenőleges hatálya, ha a bíróság kifejezetten úgy határoz. A bíróság a mentességet csak az eljárás jogerős lezárásáig vonhatja vissza. Amennyiben azonban mindössze a kérelmező helyzetének értékelésére irányadó szabályok változnak, vagy megváltozik a bíróság álláspontja a tekintetben, hogy a kérelem önkényes, nyilvánvalóan kudarcra ítélt vagy jogérvényesülést akadályozó-e, ez nem indokolja az eljárási költségek alóli mentesség visszavonását.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség esetében a Cseh Ügyvédi Kamara visszavonja az ügyvéd kirendelését, ha az adott kérdésben a jogi szolgáltatások a szóban forgó ügyvéd általi nyújtása során megállapítást nyer, hogy az ügyfél jövedelmi és vagyoni helyzete nem indokolta a jogi szolgáltatások nyújtását.

A Kamara szintén visszavonja az ügyvéd kirendelését, ha a szóban forgó ügyvéd általi jogi szolgáltatásnyújtás során nyilvánvalóvá válik, hogy az adott ügyben, hogy az ügyfél jövedelmi és vagyoni helyzete oly módon változott, hogy a jogi szolgáltatások nyújtása többé nem indokolt; a Kamara az ügyvéd kirendelését az ügyfél helyzetében bekövetkező fenti változás bekövetkeztekor vonja vissza. Az ügyvéd ebben az esetben is köteles megtenni az összes szükséges sürgős intézkedést a jogi szolgáltatásnyújtásra történő kirendelésének visszavonásától számított 15 napig, hogy az ügyfél jogai vagy jogos érdekei ne sérüljenek. A fentieket nem kell alkalmazni abban az esetben, ha az ügyfél írásban tájékoztatja az ügyvédet arról, hogy nem ragaszkodik a fenti kötelezettsége teljesítéséhez.

16 Megtámadhatom-e a költségmentesség elutasítását?

A bíróság jogosult dönteni az eljárási költségek alóli mentesség megítélése vagy a mentesség visszavonása tárgyában. Erről a bíróság végzésben határoz.

E végzéssel szemben fellebbezésnek van helye, kivéve ha a végzést az első fokon eljáró fellebbviteli bíróság hozta meg, amely esetben a végzés jogerős.

A Cseh Ügyvédi Kamara elnöke (vagy a nevében eljárni jogosult, a Cseh Ügyvédi Kamara brnói tagozatának igazgatója) dönt arról, hogy közigazgatási eljárásban a Cseh Ügyvédi Kamara kirendel-e ügyvédet. E határozattal szemben közigazgatási jogorvoslati eljárás kezdeményezhető.

Utolsó frissítés: 23/06/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.